

2. Теорія та методика навчання

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ АНОТУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Стадній А. С.

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовознавства

Вінницького національного технічного університету

м. Вінниця, Україна

Вивчення української мови іноземними студентами технічних спеціальностей є важливою складовою професійної підготовки майбутніх інженерів. Одним із основних завдань дисципліни „Українська мова для іноземців” є ознайомлення з науковим стилем мовлення. Студенти засвоюють фахову лексику, вчать працювати з науковим текстом, складають план, тези, конспект, реферат технічних текстів, а на 3–4 курсах ознайомлюються з анотуванням та пишуть анотації до статті, книги, курсової та бакалаврської робіт.

У лінгводидактиці особливості та технології вивчення іноземними студентами анотування досліджували Г. В. Власова, К. В. Вороніна, Е. В. Давидова, Г. С. Онуфрієнко, Н. В. Ротова та інші.

Анотування – це процес, що „передбачає скорочення фізичного обсягу первинного документа при збереженні його основного змісту. Метою анотування є одержання узагальненої характеристики документа, що висвітлює його логічну структуру та найбільш сутнісні сторони змісту” [1, с. 59]. Анотування – це аналітико-синтетичне згортання інформації першоджерела з метою опрацювання, збереження та ефективного використання. Під час анотування студенти використовують загальнонаукові і спеціальні методи. Серед загальнонаукових: аналіз – виділення основних положень тексту; синтез – об’єднання в одне логічне ціле основної інформації, виокремленої в результаті аналізу первинного тексту; абстрагування – виділення основних

ознак, властивостей для привернення уваги; узагальнення, яке допомагає послідовно й логічно передати зміст першоджерела.

На початковому етапі вивчення анотування варто ознайомити іноземних студентів з визначенням анотації – це стисла характеристика змісту книги, статті, документа, їхнього призначення, форми та інших особливостей. Наголосити на тому, що анотації складають на книги, статті, курсові, бакалаврські, магістерські роботи, розташовують їх на другій сторінці друкованої праці (у посібниках, підручниках, словниках), на третій сторінці курсової, бакалаврської робіт, у статті – після назви. Також доцільно повідомити іноземцям, що анотації використовують для стислої характеристики першоджерела під час написання та публікації статей, монографій, курсових, бакалаврських робіт, дисертацій, книг, посібників, підручників, словників, довідників тощо; у бібліотечній справі; під час подання заявок на гранти, стипендії в зарубіжні організації; у сучасних професіях, пов'язаних з Інтернетом (копірайтер, блогер). Анотації виконують дві основні *функції*: *сигнальну* – відображає основний зміст, призначення певного документа, дає можливість встановити чи варто звертатися до повного тексту праці; *пошукову* – використовують в інформаційно-пошукових, зокрема, автоматизованих системах, для пошуку конкретних документів.

Поінформувати іноземних студентів, що за *функціональним призначенням* анотації бувають *довідкові* – уточнюють назву і повідомляють відомості про автора, зміст, жанр та інші особливості документа, що відсутні в бібліографічному описі, *та рекомендаційні* – характеризують зміст з урахуванням потреб цільової групи, покликані активно пропагувати, зацікавлювати, переконувати в доцільності прочитання документа, тому в рекомендаційних анотаціях є дидактична спрямованість, педагогічні рекомендації, методичні поради тощо, за обсягом вони більші, аніж довідкові; *за обсягом та глибиною* розрізняють анотації *описові (розширені)* – узагальнено характеризуючи зміст первинного документа і подаючи перелік основних тем, що в ньому відображені, відповідають на питання: про що повідомляють у

документі? *та реферативні* – не тільки подають перелік основних тем, а й розкривають їхній зміст. Вони відповідають на два питання: про що повідомляють в основному документі? що саме з цього приводу повідомляють? За глибиною подання інформації реферативні анотації близькі до рефератів.

Особливо важливо ознайомити іноземців зі структурою анотації: вступна частина – бібліографічний опис; основна частина – перелік основних проблем і висновків тексту; заключна частина – адресат тексту. На цьому етапі варто прочитати зразки анотацій та проаналізувати їхню структуру.

Студенти мають засвоїти правила оформлення бібліографічного опису в списку літератури. Щоб полегшити процес написання анотації, можна запропонувати студентам алгоритм написання анотації наукового тексту: 1) виконати інформаційний аналіз (автор, назва, жанр, місце видання, видавництво, рік, кількість сторінок); 2) уважно прочитати текст; 3) визначити, про що розповідає автор у тексті і що саме про це розповідає; 4) з'ясувати актуальність і визначити адресата тексту; 5) проаналізувати структуру тексту; 6) скласти номінативний план тексту; 7) написати анотацію, використовуючи лексико-граматичні конструкції; 8) перевірити і відредагувати анотацію.

На наступному етапі іноземні студенти під керівництвом викладача пишуть анотацію. Спочатку виконують передтекстові завдання: читання, переклад, записування у словники нових термінів і слів, аналіз граматичних конструкцій, читання тексту та виконання післятекстових вправ, відповіді на запитання. Потім іноземці складають план, пишуть та редагують анотацію. Найпоширенішими помилками під час написання анотації є: подібність анотації до конспекту, змістова і лексична надлишковість, надто складні і заплутані підрядні конструкції [3, с. 153].

Отже, анотування – це аналітико-синтетична переробка інформації з першоджерела з метою збереження та ефективного використання іноземцями. Під час анотування іноземні студенти розширюють знання зі спеціальності, розвивають фахове мовлення, збагачують словниковий запас, удосконалюють навички читання, монологічне мовлення.

Література:

1. Власова Г. В. Аналітико-синтетична переробка інформації: Навчальний посібник / Власова Г.В., Лутовинова В.І., Титова Л.І. – К.: ДАКККіМ, 2006. – 290 с.
2. Вороніна К. В. Основи перекладацького аотування та реферування текстів різних типів і жанрів: навчальний посібник / Вороніна К. В. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 120 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Алгоритмізація навчального аотування фахових текстів у практиці викладання української мови як іноземної / Г. С. Онуфрієнко // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2015. – Випуск 11. – С. 151 – 157.
4. Ротова Н. В. Обучение реферированию и аннотированию студентов неязыковых вузов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/726/1/N_%20Rotova.pdf